

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Едуард Мъгърдич Сарафян

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, Пловдив
за дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство
по докторска програма „Музикознание и музикално изкуство“

на

Тяндзь Тян

докторант към катедра „Класическо и поп и джаз изпълнителско изкуство“,
Факултет „Музикална педагогика“ на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“
на тема: „История на съвременната опера в Китай от зараждането на жанра
до днес – подробен анализ на най-значимите опери от периода“
научен ръководител: доц. д-р Пламен Първанов

Общо представяне на процедурата и получените за рецензиране материали

Дисертационният труд на докторант Тяндзь Тян на тема „История на съвременната опера в Китай от зараждането на жанра до днес – подробен анализ на най-значимите опери от периода“ отговаря на нормативните изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор“. Дисертантът прилага труд, който по своя обем и съдържание отговаря на всички очаквания към една завършена и стойностна научна литература в сферата на музикалното изкуство с още по-голям принос към китайската музикална култура. **Авторефератът** е в обем от 59 страници, в които дисертантът умело е синтезирал съществени акценти от изследването, които на свой ред са в състояние да разкрият в пълнота съдържанието на Дисертационния труд. Представените **научни публикации** по темата очертават в различни етапи от изследването, съответно от периодите в развитието на китайската опера. Личната **творческа биография** на докторанта разкрива художественотворческите постижения и образователни параметри от изграждането ѝ като музикант и педагог, което естествено води до задълбочените ѝ познания и интереси по пътя на професионализма. Формулираните от дисертанта **приноси** на труда кореспондират пряко с поставените предварително цели и задачи на изследването.

Дисертационният труд следва научния стил на писане, съответната терминология, аналитично отношение към обекта, последователност в изграждането, препратки и взаимовръзки между епохи, стилове и други компоненти, касаещи пряко предмета на изследването. Обхватът на предмета безспорно е широк, но дисертантът е съумял да погледне от всички възможни страни на проблема и да извлече значимите обстоятелства и факти. На базата на тази ясно проличаваща се предварителна готовност и широки познания в областта, докторантът Тяндзь Тян анализира логично и обективно

както събития и факти от историята, така и художествените стойности на самите музикални композиции.

Кратки биографични данни за докторанта

Тяндзъ Тянь е родена на 19 ноември 1992 г. От 2011 до 2015 г. се обучава в специалност вокална музика на университета Сямън – провинция Фуджиан, Китай, където придобива бакалавърска степен по музикално изкуство. По време на следването си в университета в Сямън печели Национална стипендия за изключителни резултати, което я нарежда в списъка на „Тримата отлични студенти“.

От 2016-2018 г. Тяндзъ Тянь се обучава като магистър в Manhattan School of Music (класиран на трето място в света) в специалност „Класическо пеене“ в класа на известното сопрано Джоан Патно. Докато е в Манхатън, печели Награда за академични постижения със среден бал: 3,9 точки.

От 2019 г. е преподавател по вокал в Нормалния университет Минан в провинция Фуджиан, Китай.

През 2020 г. е зачислена като докторант към АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив в редовна форма на обучение с научен ръководител доц. д-р Пламен Първанов.

Участия в конкурси и получени награди

Направление – класическо пеене:

- През декември 2020 г. печели втора награда от Международния оперен конкурс в Ню Йорк, като участва в полуфиналите в Китай.
- През декември 2020 г. печели наградата „Златна камбана“ и сребърен медал в Петия вокален конкурс в провинция Фуджиан.
- Печели наградата за изключителна певческа дейност на финала на „Азиатското международно вокално състезание“ през 2019 г.
- 2012 г. – Златна награда от Конкурс за таланти в кампуса в Китай Fujian Division (Pele).

Направление – пиано:

- Първо място с професионалния концертен ансамбъл на провинция Фуджиан в Четвъртия международен конкурс за пиано, проведен в Хонконг през 2013 г.

Изпълнителска дейност

- Церлина от оп. „Дон Жуан“ – Моцарт – реализирана с голям успех в Берлинската оперна академия в през юли – август 2019 г. под диригентството на Кевин Клас и режисурата на тенор от Метрополитън опера Рикардо Тамура.
- Царицата на нощта в операта „Вълшебната флейта“ – Моцарт (немска версия), изпълнена в Националния оперен център в периода 3 юни до 1 юли 2019 г. под диригентството на Стефан Филаре. Тяндзъ Тянь представлява единствената

китайка, избрана в операта в Манхатън през 2019 г. През април 2018 г. участва в спектакли на английската версия на операта в Музикалното училище в Манхатън в Ню Йорк. Постановката гостува 7 пъти в Ню Йорк.

- Тяндзъ Тян извършва активна концертна дейност в периода 2015-2018 г., след което започва преподавателската си дейност в университета в Минан, където до днес преподава Класическо пеене и пиано.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 228 страници, структурирани в увод, 5 глави, заключение, приноси, библиография и научни публикации по темата. Дисертантът подробно и ясно очертава параметрите на направения обзор на литературата по темата на изследването, актуалността на темата и личната авторова мотивация. Текстът подчертава осъзнатата загриженост на дисертанта към необходимостта от полагане на усилия в изследователски аспект за осъществяване на принос към развитието и утвърждаването на китайската опера в бъдеще. В тази връзка можем да заключим, че настоящият дисертационен труд е плод на своеобразна кауза, която Тяндзъ Тян защитава ревностно в хармония с уменията си да провежда самостоятелно задълбочено научно изследване с приносни качества.

Мотивацията за избора на тема ясно личи в научната разработка на докторанта и се изразява в личното ѝ отношение и загриженост за развитието на китайското оперно изкуство. Дисертантът се стреми да обхване и да систематизира пътя на развитие на китайската опера като проследява и анализира еволюцията на жанра до наши дни.

Не е изненадващо, че в следващите редове от **Увода**, докторантът формулира прецизно обекта, предмета, целите и задачите на изследването, а именно:

Обект: китайската опера от зараждането ѝ до днес и в частност най-значимите опери от различните етапи на развитие на жанра.

Предмет: историческото развитие и обстоятелствата при формирането на особеностите на най-значимите китайски опери през отделните периоди и влиянието им върху облика на съвременната китайска опера от различни гледни точки.

Цели: проследяване на еволюцията на китайската опера; класифициране и систематизиране на разновидностите по отношение на драматургията; перспективи за бъдещото развитие на жанра.

На базата на посочените цели, докторантът си поставя релевантни **задачи**, които в разработката, заключението, изводите и приносите на Дисертационния труд, може лесно да се проследят и оценят като изпълнени.

Дисертантът прилага различни **изследователски методи** като статистически анализ, сравнение, индуктивен метод, лични срещи с композитори, вокални педагози и творци с цел проучване на пътя на развитие на китайските опери и систематизиране на процеса на развитие и характеристиката на китайските опери, както и представяне на

лични автори възгледи и размишления за бъдещите тенденции в китайското оперно творчество.

Първа глава проследява навлизането на традиционната западна опера, нейното място и значение в Китай. Прави се преглед на творческите търсения на китайските композитори и опитите им да съчетават китайски и западни музикални елементи. В този ред на мисли са разгледани на първо място училищните песни като първата музикална форма в китайската композиционна школа, в която са заимствани елементи от западната музика.

Втора глава разглежда видовете опери по време на Антияпонската война и подлага на анализи художественото значение, музикалния материал, музикалната форма и вокалния стил в първата китайска опера „Белокосата девойка“. Извършва се класификация на китайските оригинални опери от военния период до основаването на Китайската народна република с оглед типа сюжет и музикалния материал, придружени с анализ на най-съществените качества на представителните произведения. В обобщен вид са съпоставени китайската опера и другите театрални форми през разглеждания период и е проучено влиянието им върху поемането на оперното творчество по пътя на изграждане на свой собствен облик. Същевременно е проследен културният обмен между Китай и западните страни в областта на операта в хода на нейното възприемане и изучаване през този период. Периодът се свързва с първите проявления на китайски опери на международната сцена.

Трета глава представя състоянието на китайската опера в контекста на „Културната революция“. В частност е представена и анализирана ролята и значението на операта „Легенда за червения фенер“ като най-влиятелната опера по това време. Разгледани са представителните произведения през периода на застой, техните разновидности, музикален материал и характерните за тях художествени нововъведения. Проследени са мерките за развитие на китайската опера през годините на възстановяване след „Културната революция“, като оригиналните оперни произведения са групирани според сюжета и музикалния материал. Три представителни произведения за този период са използвани като пример за усъвършенстването и обновяването на оперното творчество през този период.

Четвърта глава проследява развитието на китайската опера в периода от 1980 до 2000 г. като категоризира оперите според тематиката в следните четири категории: Оперни по образа на класическата западна опера; Оперни на революционна тематика; Народни опери (по мотиви на регионална фолклорна музика или музика на етнически малцинства) и Оперни с модернистичен характер (създадени според композиционните похвати на западния модернизъм). В табличен вид дисертантът представя и вокалните стилове на изпълнение на оперите от посочените категории. В отделна графа са представени примери, които не попадат в нито една от категориите, определени като „специфични“ [ДТ, с. 127] Докторантът си служи с примери от различните категории и търси особености в художествените концепции и тенденциите в изграждането им. „Жалба за миналото“ е анализирана подробно като пример за творба в стилистиката на западната опера. Оперите с модернистичен характер „Диви поля“ и „Девет песни“ са

анализирани с оглед техниката на композиране, вокалните форми, художественото значение и новаторската им стойност. Обобщени са особеностите на китайските оригинални опери през този период и са отбелязани качествените различия спрямо предходния период.

Пета глава се фокусира върху развитието на китайската опера в периода на разцвет (2000 – 2023) като извежда шестте основни типа опери и ги класифицира според вида, тематиката и стила на пеене. Върху примерите на „Повторно сбогуване с Кеймбридж“, „Дунхуански химн на мило-сърдието“ и „Ода на милостта в Дунхуан“, освен традиционната опера, са анализирани три типа новаторски оперни произведения през новия век – камерна опера, опера-оратория и новаторска комплексна опера. Представена е операта „Дзиен Джен се отправя на Изток“ като пример за нов тип класическа опера и са изведени различията в сравнение с предишния тип класическа опера.

Отделните глави от ДТ завършват с обобщения и изводи, представени под формата на таблици, където е приложимо. Този подход дава нагледна представа за основните акценти от разгледания в съответната глава материали. Систематично и подредено е проследена еволюцията и разновидностите на китайската опера за съответните периоди от зараждането ѝ до наши дни.

В **Заключението** са обобщени основните линии в развитието на оригиналните китайски опери, анализират се разликите между китайските национални опери и тези по образа на западните опери, както и влиянието им върху историята на китайското оперно изкуство. Тази част от труда артикулира и бъдещите перспективи в развитието на китайските опери. Дисертантът прави прогнози на базата на проучените в хода на изследването предпоставки за бъдещите тенденции на развитие на китайското оперно творчество като изразява личната си гледна точка и идеи.

Библиографията, поместена в края на труда, се състои от 91 източника, от които 58 – на китайски език и 33 – интернет източника. Като количество използвана литература е абсолютно достатъчна, но бих препоръчал използването на литература, която се базира на изследвания на европейската музикална култура на оригиналния език.

Безспорно темата е обемна, но Тяндзъ Тянь е успяла да изгради един последователен научен труд, чрез който систематизира всички важни моменти от развитието на китайската опера, запознава читателите със значими оперни заглавия, тяхната история, случване и т.н. като прави анализи на подходите от създаването им, през художествената и изпълнителската им характеристики и стойност, до (не)съществуването им на китайската и световна оперна сцени към днешна дата. Сред достойнствата на Дисертационния труд са също съдържащите се в него нотни примери, снимки и илюстрации, както и коректните цитирания, упования на други източници и авторови пояснителни бележки, които улесняват проследяването на основния научен текст.

Приноси и значимост на научната разработка и на публикациите по темата на дисертационния труд

Посочените приноси на ДТ са коректни и очертават красноречиво свършената от докторанта научноизследователска работа. Научните публикации на докторанта са достатъчно на брой и представят ключови моменти и композиции от развитието на китайската опера. Трудът може да се определи като задълбочено и цялостно систематизирано изследване на китайското оперно изкуство.

Давам своята положителна оценка за дисертационния труд на Тяндзъ Тянь „История на съвременната опера в Китай от зараждането на жанра до днес – подробен анализ на най-значимите опери от периода“ под умелото научно ръководство на доц. д-р Пламен Първанов. Считаю, че дисертационният труд на изцяло отговаря на изискванията по Закона за развитие на академичния състав на Република България. Предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Тяндзъ Тянь образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.

26.06.2024 г.

гр. Пловдив

Изготвил:

/доц. д-р Едуард Сарафян/